

De betrekkelijkheid van de MIP-rapportage over Hoorn

A.G.F. van Weel

De heer N.J. Groot uit Hoorn schreef eind vorig jaar de redactie van het Kwartaalblad een uitvoerige brief waarin hij inging op een aantal, in zijn ogen, onjuiste of onvolkomen gegevens in MIP-Rapport Hoorn zoals die opgenomen waren op bladzijden 98 en 99 van het 3e kwartaalblad van 1995.

De brief van de heer Groot was weliswaar te lang om onverkort te worden gepubliceerd, de door hem opgeroepen vragen waren belangwekkend genoeg om daar ruime aandacht aan te besteden. Hieronder volgt een aantal door hem geformuleerde vragen en kanttekeningen:

1. Zijn er nieuwe resultaten bekend geworden over het kreekrugstelsel?

Volgens de brieven schrijver doorkruisen de kreekruigen de dorpen Zwaag en Westerblokker schuin over een afstand van ongeveer 500 meter.

2. Dat Rijksweg 7 vlak voor de Tweede Wereldoorlog gereed kwam, lijkt (ook) een nieuw gegeven. De topografische kaart uit 1950 laat althans nog niets zien van het gedeelte Hoorn-Amsterdam.

3. Dat de Hulk (bedoeld wordt waarschijnlijk de Hulkerweg) een functie als slaperdijk heeft, moet als een bijzondere ontdekking worden beschouwd.

Zeer interessant zou het zijn om te vernemen hoe de dijkbeheerders erin zouden slagen om het weglichaam, dat al lager ligt dan het peil van het buitenwater (het IJsselmeer, c.q. de Zuiderzee) bij een (dreigende) doorbraak van de buitendijk zo snel op hoogte en breedte te krijgen dat men van een reële zeekering zou kunnen spreken.

4. Het is verrassend te lezen dat het in 1883 al mogelijk was om in Westerblokker op de bus naar Grootebroek te stappen. En dat terwijl Carl Benz er pas in 1885 in slaagde om met een driewieler een rondje op de binnenplaats van zijn fabriek te rijden. Jan Kok vermeldt in zijn werk "Stoomtrams rond Hoorn" dat het traject tussen Westerblokker en Grootebroek afgelegd werd met een omnibus, zijnde een rijtuig door paarden getrokken. "Zo'n omnibus maakte gebruik van de normale rijbaan", aldus de heer Groot, "in tegenstelling tot de paardetram die over rails werd getrokken".

Zo bevat de brief van de heer Groot meer kritische op- en aanmerkingen.

Omdat Oud Hoorn ook niet direct het antwoord op alle gestelde vragen wist, werd besloten de brief van de heer Groot voor te leggen aan de samenstellers van het rapport, de Afdeling Cultuur en Educatie, Cluster Monumentenzorg, Dienst Welzijn, Economie en Bestuur van het Provinciaal Bestuur van Noord-Holland. Op 12 december schreef mevrouw N. C. van Goor van die Afdeling een uiterst genuanceerde brief terug. Zij schrijft onder andere dat Het Monumenten Inventarisatie Project in Hoorn is uitgevoerd

in het najaar van 1991. Er werd eerst een gemeentebeschrijving gemaakt op basis van bestaande literatuur, waarin de geografische, sociaal-economische en stedenbouwkundige ontwikkelingen binnen de gemeente in de periode 1850-1940 werden geschetst. Vervolgens werd binnen de gemeente de waardevolle architectuur en stedenbouw door middel van een inventarisatie in kaart gebracht. Ook in het MIP-rapport over Hoorn is een literatuurlijst opgenomen: de gemeentebeschrijving is gemaakt op basis van de bestaande literatuur. "Aangezien voor de uitvoering van het MIP maar circa één maand per gemeente was uitgetrokken, begrijpt u dat ons niet de tijd restte om de juistheid van de bestaande literatuur na te trekken.

Daarnaast waren de mensen die het MIP uitvoerden allen kunsthistorici en geen sociaal-geografen, historici en dergelijke. Vanwege hun achtergrond, maar met name ook vanwege de tijdsdruk....., kon van hen niet verwacht worden dat zij alle geraadpleegde literatuur op hun juistheid natrokken. Helaas blijkt nu in de praktijk, zoals ook de heer Groot opmerkt, dat veel geraadpleegde werken niet altijd juist waren, of historisch omstreden zijn". De MIP-gemeentebeschrijving predeneert dan ook niet een historisch verantwoord werk te zijn; zij diende slechts als handreiking en historische achtergrond voor de inventarisatie van de architectuur binnen de gemeente.

Tenslotte betreurt mev. Van Goor het dat zij niet van tevoren op de hoogte is gesteld van het feit dat Oud Hoorn de MIP-gemeentebeschrijving in het kwartaalblad publiceert. Zij had dan eventueel eerder een toelichting kunnen geven. Wat dat laatste betreft, heeft zij gelijk: het was netter geweest als zij eerder was geïnformeerd. Anderzijds is het ook zo dat het hier gaat om een officiële overheidspublicatie waarvan niet op voorhand de betrekkelijkheid mag worden verondersteld, zeker niet als we bedenken voor welk belangrijk doel, selectiebasis voor nieuwe rijksmonumenten, die publicatie is samengesteld.

Blijft het feit dat de heer Groot vooralsnog geen antwoord heeft gekregen op de door hem gestelde vragen. Ook Oud Hoorn kan hem helaas niet verder helpen.

Boerderij van De Boer aan het Weeltje, januari 1959. Voor de aanleg van de Grote Waal.